

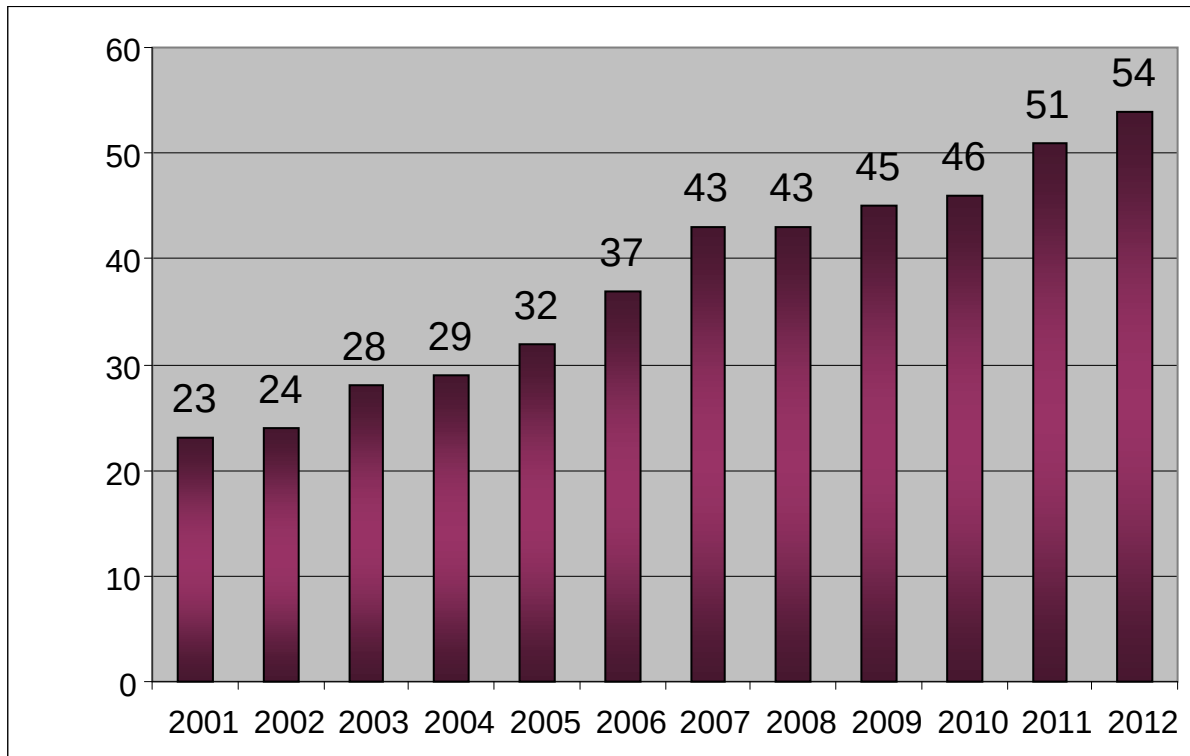
LIETUVOS MOKSLINIŲ BIBLIOTEKŲ ASOCIACIJOS 2012 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

1. Įvadas	1
2. Struktūrinių fondų projektai	2
2.1. Projektas „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“	3
2.2. Projektas „eMoDB.LT2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – antrasis etapas“	4
2.2. Projektas „Duomenų bazė Lituaniaistika“	6
2.3. Projektas „LiBiTOP: Lietuvos bibliotekų tinklo optimizavimo galimybių studija“	7
3. Duomenų bazių prenumerata	7
3.1. Bibliotekų lėšos duomenų bazėms prenumeruoti.....	7
3.2. Duomenų bazių prenumerata vykdant Kultūros ministerijos projektą.....	8
3.3. Duomenų bazių prenumerata iš projekto eMoDB.LT2 biudžeto.....	9
3.4. Duomenų bazių prenumerata iš bibliotekų lėšų	10
3.5. Duomenų bazių prenumeratos apibendrinimas	10
4. Duomenų bazių testavimas.....	11
5. LMBA renginiai ir kita veikla	13
5.1. Duomenų bazių pristatymai ir susitikimai su leidėjais.....	13
5.2. Asociacijos renginiai	14
5.3. Veikla skirta atvirajai prieigai propaguoti.....	15
5.4. Renginiai ir kita veikla, skirta autorių teisių apsaugai propaguoti.....	16
5.5. Veikla, skirta atvirojo kodo programoms propaguoti	17
6. Tarptautinė veikla.....	18
6.1. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje EIFL.....	18
6.2. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje EBLIDA	19
6.3. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje LIBER.....	20
6.4. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje ICOLC	20
6.5. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje IFLA	20
6.6. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje SPARC Europe	20
7. LMBA viešinimas	21
2013-ųjų metų planai.....	22
Dėkojame	22

1. Įvadas

2001 metų gruodžio mėn. Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją (toliau – LMBA) įsteigė 23 institucijos-steigėjos. Kaip ir ankstesniais metais, LMBA narių skaičius kito. 2012 m. pradžioje turėjome 51 narį, o 2012-12-31 mūsų gretose buvo 54 nariai (1 pav.). LMBA gretas papildė: Kolpingo kolegija, Kazimiero Simonavičiaus universitetas, VU Tarptautinio verslo mokykla. Visas narių sąrašas pateikiamas LMBA interneto svetainėje <http://www.lmba.lt/> (skiltyje apie LMBA) ir atnaujinamas jei keičiasi.

1 pav. LMBA narių skaičius 2001 – 2012 m.

2012 m. LMBA dirbo:

1. Projekto vadovė Emilija Banionytė, eMoDB.LT, eMoDB.LT2;
2. Projekto vadybininkė Dalia Budrienė, eMoDB.LT, eMoDB.LT2;
3. Projekto teisininkas Valdas Kavaliauskas, eMoDB.LT;
4. Projekto teisininkė Inga Kavaliauskienė, eMoDB.LT2;
5. Projekto finansininkė Genovaitė Šablauskienė, eMoDB.LT, eMoDB.LT2;
6. Projekto duomenų bazių specialistė (eMoDB.LT, eMoDB.LT2), LMBA administracijos vadovė Aušra Vaškevičienė;
7. Projekto duomenų bazių specialistės asistentė (eMoDB.LT, eMoDB.LT2), LMBA duomenų bazių administratorė Jevgenija Ševcova;
8. Projekto vertėja Džemilija Stogienė, eMoDB.LT, eMoDB.LT2;
9. Projekto IT specialistas, eMoDB.LT, LMBA IT specialistas Dainius Bružė;
10. LMBA viešųjų pirkimų vadovas Vaidas Kurmelis;
11. LMBA buhalterė Danutė Peslekienė.

Tik trys darbuotojos – E.Banionytė, J.Ševcova ir A.Vaškevičienė dirba visu etatu. LMBA pirmininkės pareigas E. Banionytė eina visuomeniniais pagrindais. Kaip ir kiekvienais metais visuomeniniais pagrindais daug talkino Tarybos ir Revizijos komisijos nariai, talkininkai iš bibliotekų.

2. Struktūrinių fondų projektai

2012 metais LMBA dalyvavo 4-se struktūrinių fondų projektuose. Dviejų projektų – „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“ (toliau – eMoDB.LT) ir „eMoDB.LT2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – antrasis etapas“

(toliau – eMoDB.LT2) – esame vykdytojai, o dviejų – „Duomenų bazė Lituaniaistika“ ir „LiBiTOP“ – esame partneriai.

2.1. Projektas „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“

2012 metų liepos 21 d. baigėsi ES struktūrinių fondų projektas eMoDB.LT, projekto numeris Nr. VP1-3.1-ŠMM-02-V-01-002. Projekto, trukmė buvo 3 metai (nuo 2009-07-21 iki 2012-07-21). Planuotas biudžetas – 30 mln. Lt. Vykdam projektą sutaupėme 3 022 118,92 Lt, kuriuos sunkiai, bet pavyko perkelti į antrąjį projekto etapą (pristatomas kitame skyriuje).

Projekto metu:

- o Atliktas mokslininkų ir kitų tyrėjų naudojimosi elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais ugdymo poreikio apimtį ir sudėties mokslinis tyrimas;
- o Parengta 10 naudojimosi elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais mokymo modulių;
- o Apmokyta 760 mokslininkų ir kitų tyrėjų naudotis elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais;
- o Apmokyta 286 studentai (magistrantai ir doktorantai) naudotis elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais;
- o Apmokyta 84 bibliotekininkai-duomenų bazių administratoriai konsultuoti apie naudojimąsi duomenų bazėmis bei administruoti duomenų bases;
- o LMBA nariams buvo prenumeruojamos 62 duomenų bazės, buvo renkama ir analizuojama jų naudojimo statistika;
- o Įsigyti 5 duomenų bazių archyvai;
- o Prenumeruota bibliografinių nuorodų ir straipsnių tvarkymo įrankio licencija;
- o Prenumeruota programinės įrangos nuotolinei prieigai prie duomenų bazių turinio licencija.

Projekto duomenų bazių statistikos vertinimas ir prenumeratos tęsimas antrame projekto etape buvo analizuojamas 2012-02-22 visuotiniame susirinkime.

Vienas didžiausių 2012 m. renginių – projekto eMoDB.LT viešinimo konferencija, kuri vyko gegužės 24 d. viešbutyje *Best Western Vilnius*. Joje buvo apžvelgti besibaigiančio projekto rezultatai, pranešimus skaitė LMBA narių atstovai ir leidėjai. Konferencijos pranešimai publikuojami internete, <http://www.lmba.lt/renginy/projekto-i-emodb-lt-elektroniniu-mokslo-duomeniu-baziu-atverimas-lietuvai-i-viesinimo-konfere>, todėl visų projekto eMoDB.LT rezultatų šioje ataskaitoje neanalizuosime.

Projektas baigėsi, tačiau esame įsipareigoję penkerius metus po jo pabaigos tęsti projekte vykdytas veiklas ir kasmet ES Agentūrai teikti įvairias ataskaitas, numatytas dar projekto eMoDB.LT sutartyje.

2.2. Projektas „eMoDB.LT2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – antrasis etapas“

2012 metų pradžioje, daug dirbė ne tik su LMBA nariais, bet ir su Lietuvos mokslų taryba bei Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM), atsakę į daugybę užklausų ir į skundą ŠMM, parengėme ir pateikėme projektą Europos socialinio fondo agentūrai.

2012 metų gegužės 30 d. tarp ŠMM, Europos socialinio fondo agentūros ir LMBA buvo pasirašyta sutartis dėl „eMoDB.LT2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – antrasis etapas“ (toliau – eMoDB.LT2), Nr. VP1-3.1-ŠMM-02-V-02-004 projekto įgyvendinimo. 2012 m. įvyko net du projekto sutarties pakeitimai (pirmasis 2012-06-08 dėl sutarties laikotarpio pakeitimo, antrasis 2012-09-11 dėl papildomo finansavimo skyrimo). Projekto trukmė – 2012-05-30 – 2015-09-20 (40 mėn.).

Pirminis projekto biudžetas: 26 295 387,00 Lt, iš jų – 24 224 355,00 Lt – ES struktūrinių fondų finansavimas, 2 069 032,00 – LMBA lėšos.

Projekto biudžetas po antrojo pakeitimo 2012-09-11 – 29 323 910,20 Lt, iš jų 24 488 289,14 – ES struktūrinių fondų finansavimas, 2 760 184,78 – Valstybės biudžeto lėšos, 2 075 436,28 Lt – LMBA lėšos.

Projekto veiklos:

- Naudojimosi elektroniniais mokslo duomenų ištekliais neformaliojo mokymo modulių atnaujinimas. Planuojama atnaujinti visus 10 mokymo modulių, kurie buvo parengti projekto eMoDB.LT įgyvendinimo metu. Atnaujinami moduliai:
 1. Informacijos paieškos strategija ir efektyvus panaudojimas;
 2. Elektroniniai mokslo informacijos šaltiniai ir interaktyvios technologijos;
 3. Informacijos paieška Lietuvos akademinės (mokslinės) informacijos duomenų bazėse;
 4. Humanitarinių mokslų informacijos šaltinių paieška;
 5. Menų informacijos šaltinių paieška;
 6. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška;
 7. Fizinių mokslų informacijos šaltinių paieška;
 8. Technologijos mokslų informacijos šaltinių paieška;
 9. Biomedicinos mokslų informacijos šaltinių paieška;
 10. Duomenų bazių licencijavimas, administravimas ir pristatymas vartotojams.
- Mokymo programos „Elektroniniai mokslo ištekliai“ magistrantams ir doktorantams parengimas, recenzavimas ir užregistravimas. Mokymo programą užregistruoti savo ugdymo įstaigoje galės kiekvienas pareiškėjęs LMBA narys, vykdamasis akademinę veiklą. Paraiškos teikimo metu programą planavo užregistruoti 3 LMBA nariai: Kauno technologijos universitetas, Vilniaus universitetas ir Šiaulių universitetas.
- Studijų programos aprašo parengimas ir įregistravimas. Siekiant įregistruoti atskirą studijų programą, bus parengtas ir pagal aktualius reikalavimus užregistruotas studijų programos aprašas. Studijų programos apraše bus nurodytas studijų programos tikslas, kompetencijų ugdymo turinys, akademinių užsiėmimų trukmė ir kita ugdymui būtina informacija.
- Studijų programos recenzavimas. Studijų programa bus recenzuojama ją parengus, iki jos užregistravimo.

- Naudojimosi elektroniniais mokslo duomenų ištekliais atmintinių parengimas ir talpinimas internete. Bus parengta ir patalpinta 10 naudojimosi elektroniniais mokslo duomenų ištekliais atmintinių, prieinamų projekto interneto svetainėje.
- Tęstinis mokslininkų ir kitų tyrėjų naudojimosi elektroniniais mokslo duomenų ištekliais ugdymo poreikio apimtys ir sudėties mokslinis tyrimas. Jis skirtas dviejų projekto įgyvendinimo etapų poveikiui įvertinti ir efektyviam veiklų tęstinumui užtikrinti. Mokslinio tyrimo tikslas – įvertinti, kokią poveikį EMDI prieinamumo padidėjimas nacionaliniu mastu turėjo Lietuvos mokslinės produkcijos kokybinių ir kiekybinių parametrų pokyčiams.
- Tarptautinių konferencijų elektroninių mokslo duomenų išteklių naudojimo skatinimui organizavimas. Konferencijų tikslas – pristatyti duomenų bazių naujoves, tendencijas, plėtros kryptis ir užtikrinti, kad Lietuvos mokslininkai turėtų galimybę susipažinti su jų naujovėmis, išreikšti savo lūkesčius leidėjams. Bus suorganizuotos 2 tarptautinės konferencijos.
- Mokslininkų ir kitų tyrėjų mokymų naudotis elektroniniais mokslo duomenų ištekliais organizavimas ir vykdymas. Kaip ir pirmajame projekte, mokymai bus organizuojami LMBA narių aukštųjų mokyklų infrastruktūroje Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių regionuose. Mokymai bus vykdomi grupėms po 20-21 asmenį, siekiant užtikrinti mokymų efektyvumą teikiant individualias konsultacijas besimokantiems. Mokymų vienai grupei trukmė – 8 akademinės valandos.
- Studentų (magistrantų ir doktorantų) mokymų naudotis elektroniniais mokslo duomenų ištekliais organizavimas ir vykdymas. Mokymai bus vykdomi didžiausiuose Lietuvos regionuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Studentai bus kviečiami mokytis per asociacijos narius. Mokymai bus vykdomi grupėms po 20-22 asmenis. Mokymų vienai grupei trukmė – 8 akademinės valandos.
- Bibliotekinių mokymų naudotis ir konsultuoti apie elektroninius mokslo duomenų išteklius organizavimas ir vykdymas. Mokymai bus organizuojami Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje. Mokymai bus vykdomi grupėms po 10 asmenų, mokymų vienai grupei trukmė – 20 akademinė valanda.
- Elektroninių mokslo duomenų bazių prenumerata. Gavus papildomą finansavimą bus užprenumeruota 50 duomenų bazių, iš jų 12 bus prenumeruojama visiems LMBA nariams (licencija šaliai).
- Bibliografinių nuorodų ir straipsnių tvarkymo įrankio prenumerata.
- Elektroninių knygų kolekcijų prenumerata/įsigijimas. Planuojama prenumeruoti/įsigyti 5 el. knygų kolekcijas.

Projekto tikslinės grupės yra tos pačios: mokslininkai ir kiti tyrėjai, studentai (magistrantai ir doktorantai), bibliotekininkai – duomenų bazių administratoriai.

Svarbiausias ir skubiausias antrojo projekto etapo uždavinys buvo pratęsti duomenų bazių prenumeratą, nes visos sutartys oficialiai baigėsi 2012-07-21. Daug dirbome su leidėjais, kad prenumeratos būtų ne tik pratęstos, bet ir nenutrūktų prieiga prie duomenų bazių bibliotekoms, kurioms bus tęsiama prenumerata. Per 2012 metus sudarytos 22 licencinės sutartys ir užprenumeruotos 45 duomenų bazės, 3 el. knygų kolekcijos ir bibliografinių nuorodų ir straipsnių tvarkymo įrankis *Refworks*. Tiesa, 2 duomenų bazės – *American Institute of Physics / American Physical Society (AIP/APS)* – buvo užprenumeruotos tik 2012 metams, o *Annual Reviews* – tik 2013 m. AIP ir APS pirkimus reikia daryti atskirai kiekvienai duomenų basei, o *Annual Reviews* – kiekvieniems kalendoriniams metams.

Kiti 2012 m. nuveikti eMoDB.LT2 darbai:

- o Projektui įgyvendinti organizavome 77 viešųjų pirkimų posėdžius.
- o 8 kartus kreipėmės į Viešųjų pirkimų tarnybą leidimo pirkimą vykdyti iš vienintelio tiekėjo – pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 56 straipsnio 1 dalies 3 punktą (neskelbiamos derybos).
- o Atsižvelgę į pasikeitusį viešųjų pirkimų įstatymą, atnaujinome duomenų bazių viešųjų pirkimų dokumentų šablonus lietuvių ir anglų kalbomis.
- o Rašėme raštus ir bendravome su ESFA bei Švietimo ir mokslo ministerija sprendžiant projekto įgyvendinimo bei sutarties keitimo klausimus, atnaujinome Projekto pirkimo planą. Per 2012 metus buvo 2 sutarties keitimai ir 3 kartus atnaujintas Projekto pirkimų planas.
- o Suderinome su Agentūra 22 pirkimų techninių specifikacijų sąlygas. Kaip ir pirmajame projekto etape šis darbas vyko sklandžiai, Agentūra gana greitai atlikdavo savo darbą ir pritarė visoms mūsų parengtoms techninėms sąlygoms, konsultuodavo sprendžiant problemas.
- o Rūpinomės prieiga prie duomenų bazių, jų administravimu, statistikos rinkimu, teikėme konsultacijas bibliotekoms.
- o Dalyvavome ICOLC 2012 rudens konferencijoje Vienoje (Austrija).

Vykdydami projektą eMoDB.LT2 susiduriame su šiomis problemomis:

1. LMBA narių tikslinio įnašo administravimas.
2. Lėšų trūkumas valiutų kurso svyravimui padengti.
3. Besikeičiantys prenumeruojamų duomenų bazių atstovai Lietuvai – labai ilgai užtrunka, kol jiems išaiškiname apie VP ypatumus Lietuvoje.
4. Užsitęsiosios derybos su kai kuriais leidėjais dėl viešųjų pirkimų procedūrų ir licencinių sutarčių pasirašymo.
5. Didėjanti biurokratija VP srityje – labai padaugėjo darbo. Elektroniniai pirkimai iš užsienio tiekėjų – tikra tragedija.

2.2. Projektas „Duomenų bazė Lituanistika“

2011 m. rugpjūčio 25 d. Europos socialinio fondo agentūra ir Lietuvos mokslo taryba pasirašė tęstinio projekto „Duomenų bazė Lituanistika“ (projekto kodas VP1-3.1-ŠMM-02-V-02-003) finansavimo ir administravimo sutartį. Projektas vykdomas pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioriteto VP1-3 „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ priemonę VP1-3.1-ŠMM-02-V „Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas (mokslo duomenų bazės, el. dokumentai)“. Projekto trukmė nuo 2011 m. rugpjūčio 25 d. iki 2014 m. rugpjūčio 25 d. Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, kartu su Lietuvos akademinių bibliotekų direktorių asociacija (LABA) yra šio projekto partneriai.

Pagrindinis tęstinio projekto tikslas – tarptautinės mokslinės duomenų bazės Lituanistika (toliau – DB), kaupiančios ir skleidžiančios patikrintą, kokybišką informaciją apie Lietuvoje ir pasaulyje atliekamus lituanistinius mokslinius tyrimus, plėtotė.

LMBA šiame projekte vykdydys informacinio raštingumo mokymus tyrėjams ir studentams, kurie numatyti 2013 m. birželio – 2014 m. sausio mėnesiais. 2012 metais LMBA šiame projekte veiklą nevykdė.

2.3. Projektas „LiBiTOP: Lietuvos bibliotekų tinklo optimizavimo galimybių studija“

2011 m. gruodžio 28 d. Lietuvos akademinių bibliotekų direktorių asociacija pasirašė sutartį su Europos socialinio fondo agentūra dėl projekto „LiBiTOP: Lietuvos bibliotekų tinklo optimizavimo galimybių studija“ (toliau – LiBiTOP) įgyvendinimo. Projektas vykdomas pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioriteto VP1-3 „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ priemonę VP1-3.2-ŠMM-02-V „Žinių apie mokslą ir technologijas gilinimas ir sklaida tarp mokinių ir jaunimo bei lyčių lygybės moksle skatinimas“. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2012-2014 metai.

Įgyvendinant projektą LiBiTOP siekiama parengti strateginio planavimo priemonės, kurios padėtų bibliotekų vadovams ir jų veiklą kuruojančioms valdžios institucijoms priimti sprendimus dėl bibliotekų ateities plėtros galimybių ir perspektyvų. Projektas LiBiTOP sutelkia pagrindinį dėmesį į valstybinės reikšmės ir apskričių viešąsias bibliotekas. Projekto metu numatyta atlikti kelis Lietuvos valstybinės reikšmės ir apskričių viešųjų bibliotekų tyrimus.

Informacija apie projektą skelbiama LiBiTOP tinklaraštyje <http://libitop.blogspot.com/>

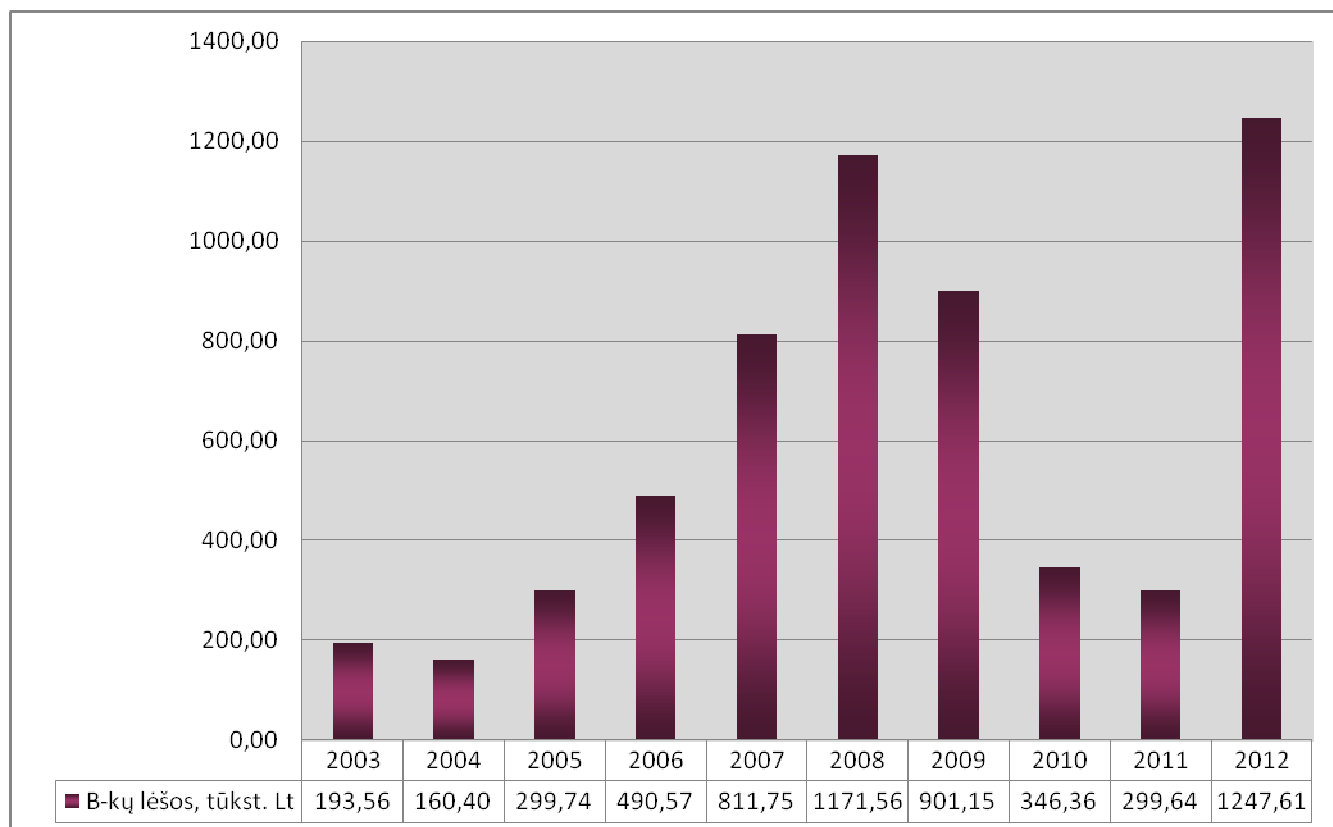
LMBA šiame projekte atsakinga už užsienio konsultantų paiešką, seminarų dalyvių paiešką, projekto viešinimą. 2012 metais LMBA vykdė visas suplanuotas veiklas.

3. Duomenų bazių prenumerata

3.1. Bibliotekų lėšos duomenų bazėms prenumeruoti

Jau nuo 2009 metų, pradėjus vykdyti ES projektą eMoDB.LT, Švietimo ir mokslo ministerija nebeskiria papildomų lėšų duomenų bazių prenumeratai. ŠMM indėlis, kaip LR biudžeto lėšos, buvo integruotos į struktūrinių fondų projektą.

Iš bibliotekų, per LMBA prenumeravusių duomenų bazes, pagal LMBA tarybos patvirtintus lėšų kompensavimo modelius bei tikslinių įnašų apskaičiavimus per 2012 m. buvo surinkta 1 247 611,59 Lt duomenų bazių prenumeratai, tiksliniams įnašams ir netinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti. Bibliotekų 2003-2012 m. indėlis į duomenų bazių prenumeratą, tarpininkaujant LMBA, pavaizduotas grafike (2 pav.).

2 pav. Bibliotekų indėlis duomenų bazių prenumeratai 2003-2012 metais.

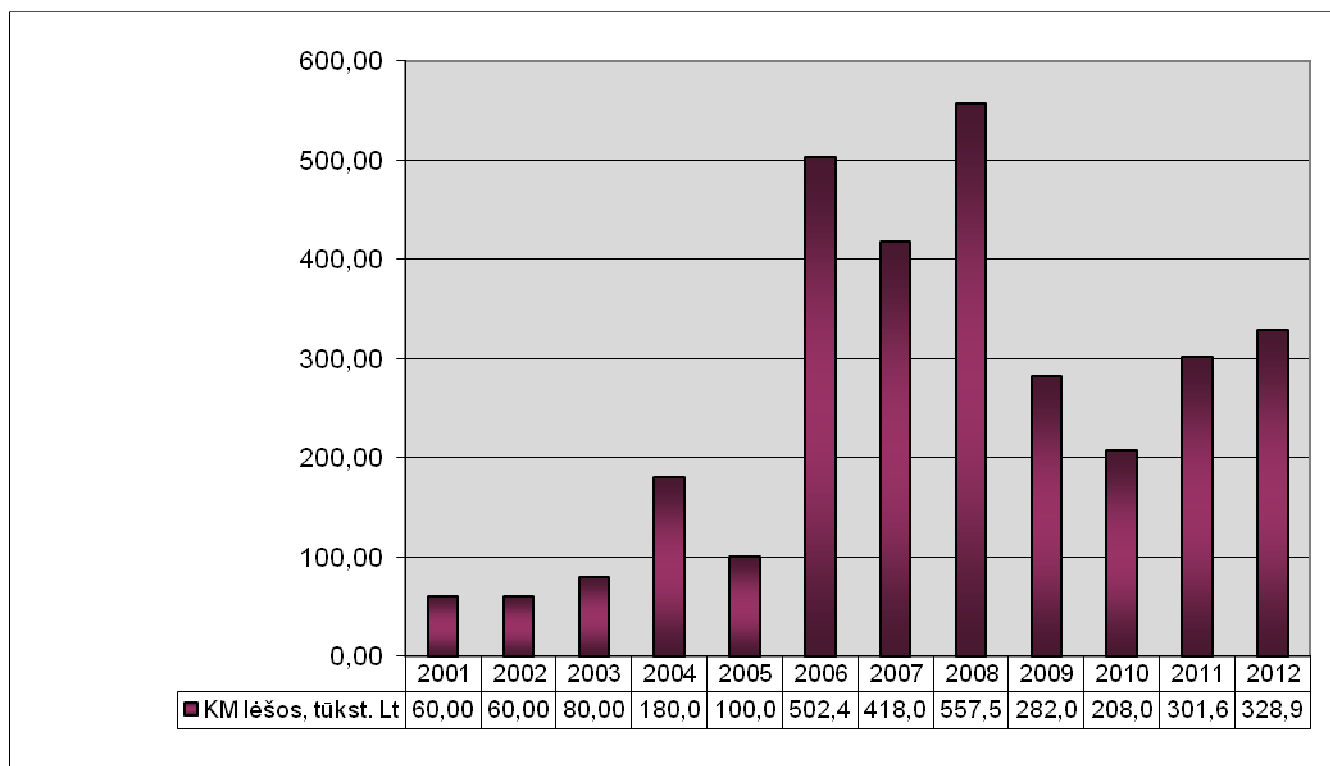
3.2. Duomenų bazių prenumerata vykdant Kultūros ministerijos projektą

Su Kultūros ministerija (toliau – KM) 2012 m. birželio mėn. 11 d. buvo pasirašyta sutartis „Duomenų bazių centralizuotos prenumeratos bibliotekoms finansavimo sutartis“ (dėl *Oxford University Press* leidyklos duomenų bazių *Oxford Reference Online Premium Collection*, *Grove Art Online* ir *Grove Music Online* prenumeratos), pagal kurią gavome 328 930,00 Lt grantą.

KM, skirdama lėšas išreiškė pageidavimą, kad būtų užtikrintas jau prenumeruojamų duomenų bazių tęstinumas ir būtų prenumeruojamos labiausiai viešosioms bibliotekoms reikalingos duomenų bazės. Duomenų bazės 2013 metams, kaip ir 2012 metams, buvo prenumeruojamos vadovaujantis LMBA tarybos (2011 11 03, protokolo Nr. 11/11) sprendimu 91 bibliotekai (visoms viešosioms bibliotekoms bei atsižvelgiant į panaudos statistiką patvirtintoms LMBA narių bibliotekoms).

KM lėšas gavome laiku, todėl galėjome iš anksto suplanuoti derybas su leidėjais ir viešųjų pirkimų procedūras. Mokant už duomenų bazių *Oxford University Press* duomenų bazes *Oxford Reference Online Premium Collection*, *Grove Art Online* ir *Grove Music Online* prenumeratą vien tik KM nepakako, todėl, pritarus LMBA tarybai, iš LMBA lėšų buvo sumokėta 3 468,59 Lt. Kultūros ministerijai pateikėme išsamią ataskaitą už panaudotas lėšas.

Palyginimui pateikiame Kultūros ministerijos skirtų lėšų 2001-2012 m. suvestinę (3 pav.).

3 pav. Kultūros ministerijos skirtos lėšos duomenų bazių prenumeratai 2001-2012 metais.

3.3. Duomenų bazių prenumerata iš projekto eMoDB.LT2 biudžeto

2012-07-21 baigėsi visų per pirmąjį projekto eMoDB.LT etapą prenumeruotų duomenų bazių licencinės sutartys.

2012 metais buvo atnaujintos šios sutartys (sąrašas pateikiamas atsižvelgiant į sutarties datos eiliškumą):

1. *EBSCO Publishing DB* paketas, 18 duomenų bazių,
2. *IEEE/IET Electronic Library*,
3. *BMJ Journals Online Collection*,
4. *EDP Science*,
5. *IOPscience EXTRA*,
6. *The Cochrane Library*, 7 duomenų bazių paketas,
7. *Nature*,
8. *Emerald Engineering eJournals Collection*,
9. *Emerald Management eJournals Collection*,
10. *Science (online edition: 1997-current issue)*,
11. *American Institute of Physics / American Physical Society* (tik 2012 metams),
12. *PsycArticles*,
13. *Oxford University Press Journals*,
14. *Wiley Online Library*,
15. *Sage Journals Online*,
16. *Lippincott Williams & Wilkins Custom* (per OvidSP),
17. *Project Muse*,
18. *Science Direct*,
19. *Annual Reviews* (tik 2013 metams),

20. *SpringerLINK*,
21. *Thomson Reuters*, 3 duomenų bazės.

Taip pat užprenumeravome bibliografinių nuorodų ir straipsnių tvarkymo įrankį (*RefWorks*) iki projekto pabaigos – 2015-09-20.

2012 metais pradėti, bet nebaigti viešieji pirkimai su:

1. *ACS (American Chemical Society)*,
2. *JSTOR Collections*.

3.4. Duomenų bazių prenumerata iš bibliotekų lėšų

2012 metais iš bibliotekų komplektavimo lėšų buvo užprenumeruotos šios duomenų bazės:

- o El. žurnalų duomenų bazė *Cambridge Journals Online* (nuo 2013 01 01 iki 2013 12 31), 3 prenumeratoriai;
- o El. knygų duomenų bazė *Ebrary* (nuo 2013 01 01 iki 2013 12 31), 9 prenumeratoriai;
- o Įrankio EZProxy prenumerata, 10 prenumeratorių.

Už išvardytų duomenų bazių ir įrankio prenumeratą bibliotekos susimokėjo pačios. LMBA, jei turi galimybę, sudaro lanksčias mokėjimo sąlygas, t. y. visiems duomenų bazių tiekėjams už prenumeratą sumokama laiku, tačiau bibliotekoms, turinčioms finansinių problemų metų pabaigoje, atidedame mokėjimą kitiems metams, jei taip joms parankiau. 2012 metais vykdytų prenumeratų atveju buvo atvirkščiai: bibliotekos jau sumokėjo planuojamas lėšas, tačiau leidėjai nepateikė sąskaitų 2012 metais.

3.5. Duomenų bazių prenumeratos apibendrinimas

2012 metais LMBA bibliotekose buvo prenumeruojamos 68 elektroninės mokslo duomenų bazės, kuriose buvo:

- 39 148 visateksčiai periodiniai leidiniai (su dubliavimusi);
- 198 580 viso teksto el. knygų (su dubliavimusi);
- Per projektą eMoDB.LT įsigytuose archyvuose yra 1 316 el. žurnalų.

Duomenų bazių leidinių skaičių imame iš licencinių sutarčių arba leidėjų internete pateiktų sąrašų. Leidinių analizę duomenų bazėse kasmet darydavome pasinaudoję Nacionalinės bibliotekos prenumeruojama duomenų baze *UlrichsWeb with Ulrich's Serials Analysis System*. Labai gaila, bet Nacionalinė biblioteka nepratęsė šios duomenų bazės prenumeratos 2013 m., todėl 2012 metų leidinių analizės (svorio koeficientą turinių žurnalų ir referuojamų leidinių skaičių) padaryti negalime. Taip pat negalime patikrinti besidubliuojančių leidinių duomenų bazėse. Be to, auščiau pateikti skaičiai atspinti pirmojo projekto eMoDB.LT žurnalų kiekį. Metų pabaigoje jų buvo gerokai mažiau, mažiau buvo ir bibliotekų prenumeratorių.

Visą statistinę informaciją, kurią gauname iš leidėjų, talpiname LMBA intraneto svetainėje. Taip pat bibliotekas-prenumeratores informuojame apie prieigą prie duomenų bazių administravimo modulių ir joms suteiktus slaptažodžius, jei tokia galimybė yra, pastoviai teikiame konsultacijas.

Duomenų bazių naudojimo statistika detalai buvo išanalizuota 2011 m. pabaigoje – 2012 m. pradžioje rengiant paraišką projektui eMoDB.LT2. Ši analizė buvo aptariama ne tik mūsų

asociacijoje, LMBA Taryboje, bet ir Lietuvos mokslo taryboje, kuri rekomendavo, kurioms bibliotekoms reikia tęsti prenumeratą ir ES struktūrinių fondų lėšų.

Siūlome bibliotekoms labai rimtai analizuoti panaudą ir patiems, daryti išvadas. Pastebėjus kokius nors mūsų pateiktos statistikos netikslumus, prašome mus operatyviai informuoti. Taip pat reikėtų stebėti, ar duomenų bazės yra naudojamos laikanti licencijose nustatytų reikalavimų.

Iš per LMBA prenumeruojamų duomenų bazių bibliotekos iš viso atsisuntė daugiau kaip 2 mln. viso teksto straipsnių (2 061 066). Priedas prie ataskaitos – duomenų bazių naudojimo statistika už 2012 m. (kopijuota viso teksto straipsnių).

PROBLEMOS

Dauguma problemų kartojasi metai iš metų:

- Nuolat gauname informaciją iš bibliotekų-prenumeratorių, kad pasikeitė jų kompiuterių tinklo IP adresai, neveikia prieiga prie bazės, pasikeitė darbuotojai ir naujieji neturi informacijos apie prenumeratą, duomenų bazių administravimą ir pan.
- Vis dar yra bibliotekų, kuriose yra labai žema duomenų bazių panauda. Tai bibliotekos pajuto priimant sprendimus dėl duomenų bazių prenumeratos antrajam projekto eMoDB.LT2 etapui.
- Bibliotekos nuolat turi problemų su prieiga. Pradėjus nagrinėti paaiškėja, kad dažniausiai tai pačių bibliotekų tinklo problemos.
- Ne visos bibliotekos naudoja duomenų bazių administravimo slaptažodžiais, juos pamiršta, dažnai kyla problemų administruojant duomenų bases.

Visas šias problemas, padedant leidėjams, sprendžiame. Daugėjant prenumeruojamų duomenų bazių, naujai į LMBA veiklą įsiliejusių institucijų, daugėja ir problemų, todėl stengiamės užtikrinti ne tik centralizuotos prenumeratos paslaugas, bet ir kvalifikuotą pagalbą kasdien naudojant duomenų bases. Be to, mūsų specialistai teikia pagalbą ne tik 54 LMBA nariams, bet dar ir 60-čiai viešųjų bibliotekų.

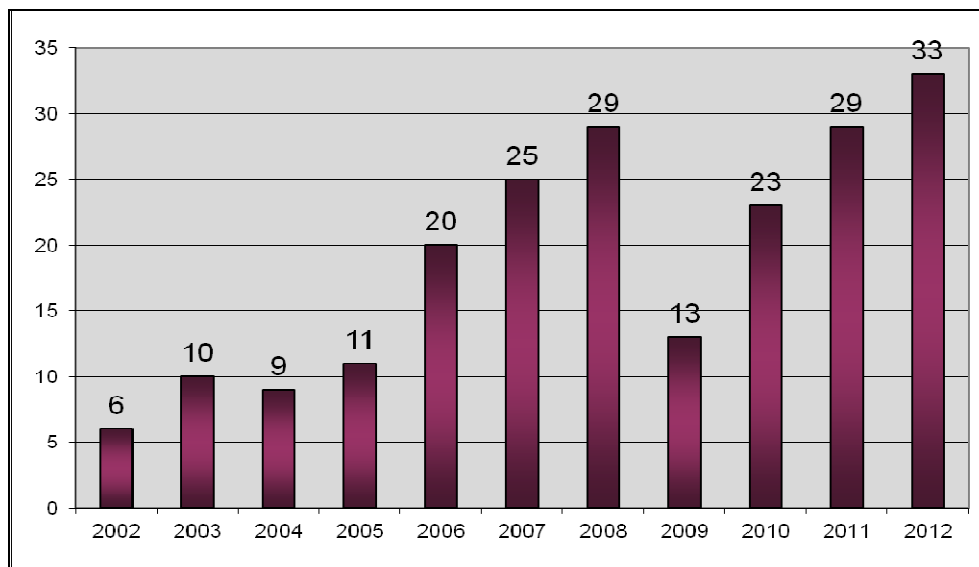
4. Duomenų bazių testavimas

2012 m. buvo organizuoti 33 duomenų bazių testavimai. Kai kurias duomenų bases testavo visos bibliotekos, kai kurias – tik testavimo pageidavusios. Kai kurių duomenų bazių leidėjai ne visada siūlo testavimą visiems LMBA nariams, o testuojamoms duomenų bazėms, tarpininkaujant EIFL, kiekviena biblioteka pati turi pildyti nustatytas formas ir siųsti leidėjui. Informacija apie testavimus visada skelbiama el. pašto forumu ir LMBA interneto svetainėje. 2012 metų testuotų duomenų bazių sąrašas:

1. *Alexander Street Press*
2. *American Geophysical Union*
3. *Applied Science & Technology Source*
4. *Begell House*
5. *Benezit Dictionary of Artists*
6. *Berg Fashion Library Online*
7. *Biography In Context*
8. *BioOne*
9. *Book Citation Index (Web of Science)*
10. *Education Source*

11. *Frost & Sullivan's*
12. *Future Science Group (el.knygos)*
13. *Future Science Group (žurnalai)*
14. *General OneFile*
15. *Global Issues in Context*
16. *GREENR (Global Reference on the Environment, Energy, and Natural Resources)*
17. *Humanities Source*
18. *IMF eLibrary*
19. *Institution of Civil Engineering*
20. *Institution of Engineering and Technology*
21. *International Political Science Abstracts (per EBSCO)*
22. *ISPG collection*
23. *Legal Source*
24. *Library & Information Science Source*
25. *Mary Ann Liebert*
26. *Morgan & Claypool*
27. *Oxford History of Western Music*
28. *Political Science Complete (per EBSCO)*
29. *Royal Society of Chemistry*
30. *Sage Research Methods Online*
31. *SPIE Digital Library*
32. *Student Resources In Context*
33. *World History In Context*

Palyginimui pateikiame testuotų duomenų bazių 2002-2012 m. suvestinę (4 pav.).

4 pav. Testuotų duomenų bazių skaičius 2002 – 2011 metais.

Kaip ir ankstesniais metais, dažniausiai testavimai vyksta pačių leidėjų iniciatyva. Jiems pasibaigus, dažniausiai neatsiranda norinčių testuotas bazes prenumeruoti. Tačiau nepratestavęs, negali žinoti – reikalinga viena ar kita bazė bibliotekai, ar ne.

5. LMBA renginiai ir kita veikla

Viena iš labiausiai matomų LMBA veiklų – renginiai. Esame dėkingi bibliotekoms, kurios siūlo savo patalpas renginiams organizuoti, o tuo pačiu apsiima dalį organizacinių rūpesčių.

5.1. Duomenų bazių pristatymai ir susitikimai su leidėjais

Jau įpratome, kad pas mus atvyksta duomenų bazių atstovai pristatyti savo produktų, paslaugų arba tiesiog susitikti su LMBA nariais. Jau tapo tradicija, kad tokie pristatymai vyksta ne vien tik sostinėje, bet ir Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ar Panevėžyje. Populiariaja internetiniai seminarai – tokių DB pristatymų 2012 m. buvo 2.

Per 2012 metus buvo suorganizuota 17 duomenų bazių pristatymų / susitikimų su leidėjais, kuriuose dalyvavo 227 dalyviai, iš jų 83 bibliotekininkai ir 144 mokslininkai bei kiti specialistai. (1 lentelė).

1 lentelė. 2012 metų duomenų bazių pristatymų ir susitikimų su leidėjais, pristatymų vartotojams suvestinė.

<i>Renginio pavadinimas</i>	<i>Data</i>	<i>Miestas, vieta</i>	<i>Dalyvių skaičius</i>	<i>Iš jų bibliotekininkų</i>	<i>Iš jų DB vartotojų</i>
1. Bibliografinių nuorodų tvarkymo programos <i>Refworks</i> mokymai Vilniuje	2012 02 13	Vilnius	44	16	28
2. Bibliografinių nuorodų tvarkymo programos <i>Refworks</i> mokymai Kaune	2012 02 13	Kaunas	44	25	19
3. Bibliografinių nuorodų tvarkymo programos <i>Refworks</i> mokymai Klaipėdoje	2012 02 14	Klaipėda	49	10	39
4. Bibliografinių nuorodų tvarkymo programos <i>Refworks</i> mokymai Šiauliuose	2012 02 15	Šiauliai	48	24	24
5. Skype konferencijas su Elsevier atstovais	2012 02 20	Skype	5	5	
6. Susitikimas su <i>Euromonitor International</i> atstovais	2012 02 29	Vilnius			
7. Skaitytas pranešimas VU Žurnalistikos spec. Studentams "Lietuvos vartotojų galimybės naudotis visatekstėmis duomenų bazėmis"	2012 03 14	Vilnius	18	1	17
8. Susitikimas su <i>Elsevier</i> leidyklos atstovu Michal Krupa	2012 03 20	Vilnius			
9. Duomenų bazių pristatymas Kolpingo kolegijoje	2012 04 05	Kaunas	12	1	11
10. Duomenų bazių nutolusiems vartotojams pristatymas (per Nacionalinę biblioteką)	2012 04 06	Dotnuva	7	1	6

<i>Renginio pavadinimas</i>	<i>Data</i>	<i>Miestas, vieta</i>	<i>Dalyvių skaičius</i>	<i>Iš jų biblio- tekininkų</i>	<i>Iš jų DB vartotojų</i>
11. Lietuvos mokslų akademijoje vyko tarptautinėje mokslinėje konferencijoje perskaitytas pranešimas „Lietuvos mokslininkų aprūpinimas mokslo duomenų bazėmis“.	2012 05 04				
12. Leidėjų pranešimais projekto eMoDB.LT viešinimo seminaras	2012 05 24	Vilnius			
13. LEU bibliotekoje vyko susitikimas su Jacek Lewinson leidėjų atstovais Jacek Lewinson ir Alina Beller.	2012 05 30	Vilnius			
14. Susitikimas su OCLC atstovu	2012 09 19	Vilnius			
15. Internetinis seminaras Žemaitijos kolegijos bendruomenei	2012 09 20	Skype	44	2	42
16. Seminaras „Elektroninės informacijos ištekliai ir efektyvus jų panaudojimas“ Panevėžio ir Utenos apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų specialistams. Pranešimas "Lietuvos vartotojų galimybės naudotis prenumeruojamomis duomenų bazėmis"	2012 10 10	Pasvalys			
17. Duomenų bazių pristatymas Kazimiero Simonavičiaus universitete	2012 11	Vilnius	1	1	
IŠ VISO:			272	86	186

Susitikimai su leidėjais taip pat vyko šiose tarptautinėse konferencijose ar renginiuose:

1. EIFL generalinės asamblėjos Armėnijoje (Jerevane) 2012 m. birželio mėn.;
2. IFLA konferencijos Suomijoje (Helsinkyje) metu 2012 m. rugpjūčio mėn.;
3. ICOLC metinės konferencijos Austrijoje (Vienoje) metu 2012 m. spalio mėn.;
4. LIBER konferencijos metu Estijoje (Tartu), 2012 m. liepos mėn.

2012 metų pagrindiniai klausimai, kurie buvo aptariami su leidėjais, buvo susiję su duomenų bazių prenumeratos atnaujinimu, kadangi 2012-07-21 baigėsi net 62 duomenų bazių prenumerata.

5.2. Asociacijos renginiai

Kiekvienais metais organizuojame LMBA narių visuotinius susirinkimus, kurių metu aptariame svarbiausius LMBA vadybos klausimus, pasidaliname patirtimi, tariamės dėl vykdomų projektų, planuojamų darbų. Ataskaitiniais 2012 m. įvyko:

- 2 LMBA visuotiniai susirinkimai (2 lentelė).
- 13 LMBA tarybos posėdžių. Trys posėdžiai vyko Vilniuje (LMBA būstinėje, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje ir Vilniaus universiteto bibliotekoje), o 10 – virtualių, kai Taryba posėdžiavo elektroniniu paštu (vadovaujantis LMBA įstatų 35 punktu). Tarybos nariai yra iš 3 Lietuvos miestų: Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos, todėl dažnai ir kartais skubiai susirinkti į Vilnių būtų problematiška.

2 lentelė. 2012 metų LMBA renginių, kuriuose buvo aptariami vadybos klausimai, suvestinė.

<i>Renginio pavadinimas</i>	<i>Data</i>	<i>Miestas</i>	<i>Dalyvių skaičius</i>
LMBA narių visuotinis susirinkimas	2012-02-22	Vilnius	72
LMBA narių visuotinis susirinkimas	2012-11-28	Kaunas	69
IŠ VISO:			141

2012 metais informaciją skleidėme ne tik interneto ir intraneto svetainėje, bet ir LMBA forume. Į jį buvo išsiųsta 216 laiškų.

2012 m. rugsėjo mėn. LMBA būstinėje lankėsi viešnia iš Turkijos konsorciumo ANKOS dr. Burcu Keten. Susitikimo metu ji susipažino su LMBA veikla, papasakojo apie ANKOS veiklą.

5.3. Veikla skirta atvirajai prieigai propaguoti

Atvirosios prieigos (toliau – AP) iniciatyvas puikiai koordinuoja mūsų šalies EIFL atvirosios prieigos koordinatore dr. Gintarė Tautkevičienė. Jos iniciatyva organizuojami visi su AP susiję renginiai per LMBA, ji nuolat skleidžia informaciją apie AP iniciatyvas, publikacijas, naujoves.

2012 m. Kauno technologijos universitetas, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga, LMBA ir Lietuvos mokslo periodikos asociacija organizavo trijų seminarų ciklą. Seminarai buvo organizuoti vykdant EIFL (angl. *Electronic Information for Libraries*) remiamą projektą „Atviroji prieiga jaunųjų mokslininkų akimis“. Seminarų tikslas – supažindinti doktorantus, jaunuosius mokslininkus ir kitus tyrėjus su mokslinės komunikacijos pokyčiais ir atvirosios prieigos iniciatyvomis, mokslinių tyrimų rezultatų publikavimu atvirojoje prieigoje bei prieigos prie mokslinių tyrimų rezultatų galimybėmis, mokslinius tyrimus finansuojančių institucijų reikalavimais, atvirosios prieigos situacija Lietuvoje ir regione, Europos Komisijos ir Europos mokslinių tyrimų tarybos nuostatais, intelektinės nuosavybės klausimais ir kūrybinėmis licencijomis, mokslininkų dalyvavimu kuriant bendrą mokslo erdvę.

Atvirosios prieigos savaitės metu pagal tą patį projektą organizuotoje diskusijoje „Atvirosios prieigos plėtra Lietuvoje“ dalyvavo ŠMM viceministrė Nerija Putinaitė, be LMBA institucijų atstovų pranešimą skaitė ir ŠMM Profesinių studijų skyriaus vedėjas Antanas Levickas.

2012 metų LMBA renginių, skirtų atvirajai prieigai propaguoti, suvestinė pateikiama **3 lentelėje**.

3 lentelė. 2011 metų LMBA renginių, skirtų atvirajai prieigai propaguoti, suvestinė.

<i>Renginio pavadinimas</i>	<i>Data</i>	<i>Miestas</i>	<i>Dalyvių skaičius</i>
1.SPARC Europe direktorių tarybos posėdis.	2012 04 13	Londonas	E. Banionytė
2.Konferencija „Mokslometrija: mokslo publikacija ir jos vertė“ (LMPA ir LMBA).	2012 04 24	Vilnius	116
3.Kodėl mokslininkams svarbi atviroji prieiga? (KTU ir LMBA).	2012 10 02	Kaunas	110

Renginio pavadinimas	Data	Miestas	Dalyvių skaičius
4. Intelektinė nuosavybė, kūrybinės licencijos ir atviroji prieiga? (KTU ir LMBA).	2012 10 09	Vilnius, transliacija internetu	94
5. Atvirasis mokslas: kodėl jis man svarbus. (KTU ir LMBA).	2012 10 18	Kaunas	59
6. Viešoji diskusija „Atvirosios prieigos plėtra Lietuvoje“ (KTU ir LMBA).	2012 10 26	Vilnius	47
IŠ VISO:			426

Spalio 9 d. seminaras ir spalio 26 d. viešoji diskusija yra įrašyti, įrašai prieinami LMBA interneto svetainėje iš Atvirosios prieigos skilties.

5.4. Renginiai ir kita veikla, skirta autorių teisių apsaugai propaguoti

2012 metais Pasaulinėje intelektinės nuosavybės organizacijoje (PINO) tęsėsi dar 2011 m. lapkričio mėn. prasidėjusios kovos dėl regos negalia turinčių žmonių aprūpinimą informacija bei dėl bibliotekoms taikytinų išimčių ir apribojimų. 2012 metais vyko dvi SCCR sesijos, kuriose bibliotekas atstovavo *IFLA*, *EIFL*, *Library Copyright Alliance* ir kt. organizacijos. Sesijos buvo transliuojamos internetu, informaciją apie jas nuolat persiūsdavau LMBA nariams per forumą – nežinau ar kas nors klausėsi. Galutiniai sprendimai dar nepriimti, nes leidėjai visomis išgalėmis priešinasi bibliotekų siekiui gauti daugiau teisių, tačiau bibliotekų balsas jau girdimas. Didesnės laisvės žmonėms su regos negalia blokuoja turtingiausios ES valstybės ir JAV.

Ypač daug žinių sudėtinguose autorių teisių labirintuose gaunu aš, dalyvaudama *IFLA Copyright and other Legal Matters (CLM)*, *EBLIDA EGIL* autorių teisių ekspertų grupėse, bei būdama *EIFL IP* koordinatorė Lietuvai. Svarbiausia informacija visuomet pasidalinu su jumis. 2012 m. *EIFL-IP* programa organizavo 2 internetinius seminarus – vienas (2012-10-18) buvos skirtas naujiems IP koordinatoriams, o kitas (2012-11-29) autorių teisių terminams ir viešojo naudojimo kūriniams. Kas neturėjo laiko seminaro pasiklausyti būtent tą dieną, gali tai padaryti jiems patogiu laiku – *EIFL* seminarų medžiaga priinama internete.

Gaila, kad niekas iš Lietuvos neatsiliepė į *EIFL-IP* programos kvietimą teikti paraiškas grantams gauti savo nacionaliniams autorių teisių įstatymams tobulinti. Reikia pripažinti, kad mums verkiant reikalingas kvalifikuotas *EIFL-IP* programos koordinatorius. Aš jau nebeaprepiu visų darbų. Jeigu turite tinkamą kandidatą – prašyčiau siūlyti.

EIFL-IP programa yra parengusi vadovą „Autorių teisės bibliotekininkams“, kuris anglų kalba popieriuje yra saugomas Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, o net keliomis užsienio kalbomis www.eifl.net tinklalapyje internete. Bėlieka tik pavydėti lenkams, kurie ne tik išsivertė šį vadovą į savo kalbą, bet ir papildė Lenkijos jurisdikcijai ir bibliotekoms aktualia informacija.

Lietuvoje už autorių teises atsakinga Kultūros ministerija aktyviai kuruoja šią sritį, su ministerija aktyviai bendradarbiaujame. 2012 m. gegužės 2 d. Kultūros ministerija organizavo seminarą – diskusiją „Kolektyvinis teisių administravimas Lietuvoje: patirtis ir ateities perspektyvos“, kuriame dalyvavo E. Banionytė. 2012 m. lapkričio 6 d. Kultūros ministerija ir

Ministro Pirmininko tarnyba organizavo apskritojo stalo diskusiją dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/77/ES, kuria iš esmės keičiama direktyva 2006/116/EB dėl autorių teisių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų, įgyvendinimo. Diskusijoje dalyvavo E. Banionytė

2012 metais vyko 2 Lietuvos autorių teisių ir gretutinių tiesių posėdžiai, kuriuose dalyvavo E. Banionytė – šios tarybos pirmininko pavaduotoja.

2012 metais, kaip ir kasmet, sulaukiu gausybės skambučių, prašymų pakonsultuoti vienu ar kitu autorių teisių klausimu. Konsultuoju ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje – štai per metus konsultavau kolegas iš Pietų Afrikos Respublikos, iš Olandijos, Latvijos, Britų bibliotekos.

4 lentelė. Renginiai autorių teisių klausimais, kuriuose dalyvavo LMBA atstovai

<i>Renginio pavadinimas</i>	<i>Data</i>	<i>Miestas</i>	<i>Dalyvavo</i>
1. Konferencija „Intelektualiosios nuosavybės apsauga: 20 metų pasaulinėje intelektualiosios nuosavybės organizacijoje“.	2012 04 27	Vilnius	E. Banionytė
2. Seminaras-diskusija „Kolektyvinis teisių administravimas Lietuvoje: patirtis ir ateities perspektyvos“.	2012 05 02	Vilnius	E. Banionytė
3. EBLIDA autorių teisių ekspertų grupės posėdis, EBLIDA tarybos posėdis ir 20-ji EBLIDA-NAPLE kasmetinė konferencija „Demokratijos vystymasis naujųjų medijų aplinkoje“.	2012 05 10	Kopenhaga	E. Banionytė
4. Kultūros ministerijos ir Ministro Pirmininko tarnybos organizuota apskritojo stalo diskusija dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/77/ES, kuria iš esmės keičiama direktyva 2006/116/EB dėl autorių teisių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų, įgyvendinimo	2012 11 06	Vilnius	E. Banionytė
5. EIFL-IP internetinis seminaras autorių teisių terminams ir viešojo naudojimo kūriniams	2012 11 29		E. Banionytė +7 Lietuvos dalyviai
6. „Skaitmeninė atmintis virtualioje erdvėje: projektų patirtys ir perspektyvos“ (SAVE 2012)	2012 12 17	Vilnius	E. Banionytė

5.5. Veikla, skirta atvirojo kodo programoms propaguoti

Kaip ir ankstesniais metais ši veikla nėra pagrindinė LMBA veikla. Tačiau būdami EIFL tarptautinio konsorciumo nariais nuolat gauname informacijos apie atvirojo kodo programų naujoves, stengiamės jomis pasidalinti su savo nariais. Šią veiklą koordinuoja mūsų atstovė EIFL FOSS programai Jolanta Kaun. Ji nuolat informuoja LMBA narius apie EIFL FOSS darbo grupės organizuojamus seminarus internetu, renginius bei išteklius.

EIFL FOSS programa 2012 m. organizavo seminarus internetu, kuriuose buvo galima sužinoti šios srities naujienas, pabendrauti su specialistais ir visa tai – niekur neišvykstant. Apie šiuos renginius visuomet informuodavome LMBA narius ir savo partnerius LMPA specialistus. Lietuvos specialistai gana aktyviai seminaruose internetu dalyvaudavo.

6. Tarptautinė veikla

LMBA yra *EIFL*, *LIBER* ir *EBLIDA* narė, dalyvauja *ICOLC*, *IFLA* ir *SPARC Europe* veikloje.

6.1. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje EIFL

EIFL veikla apima šias pagrindines sritis:

- Bibliotekų konsorcių stiprinimas ir kitos iniciatyvos – Rima Kuprytė ir Monika Elbert;
- Derybų su leidėjais programa – Susanna Lob;
- Intelektinės nuosavybės (IP) programa – Teresa Hackett;
- Atviros prieigos (OA) programa – Iryna Kučma;
- Atvirojo kodo programų (FOSS) programa – Simon Ball;
- Viešųjų bibliotekų (PLIP) programa – Breda Karun / Ramunė Petuchovaitė.

Tarptautiniame konsorciame EIFL dalyvaujame nuo 2001 m. Nuo 2005 m. mokame nario mokestį, kuris už 2012 m. buvo 4 061,00 Eurais. Lietuvos atstovai šioje organizacijoje yra:

- o EIFL koordinatore Lietuvoje – Aušra Vaškevičienė,
- o EIFL IP (intelektinės nuosavybės) programa – Emilija Banionytė,
- o EIFL *Open Access* (atviros prieigos) programa – Gintarė Tautkevičienė,
- o eIFL.net FOSS (atvirojo kodo programų) programa – Jolanta Kaun.

2012 m. dr. Gintarė Tautkevičienė buvo perrinkta antrai kadencijai į EIFL tarybą, yra antrą kartą išrinkta EIFL tarybos pirmininke. E. Banionytė ir A. Vaškevičienė yra EIFL Turinio darbo grupės narės, metų bėgyje sprendžia su duomenų bazių prenumerata ir testavimais susijusius klausimus. Darbas Turinio darbo grupėje daugiausia vyksta el. paštu, taip pat klausimai aptariami generalinės asamblėjos metu. Į šį darbą pastoviai įtraukiama ir mūsų duomenų bazių specialistė Jevgenija Ševcova.

EIFL leidžia biuletinį – *Newsletter* – jį persiunčiame LMBA nariams el. paštu, taip pat jis laisvai prieinamas interneto svetainėje <http://www.eifl.net/>.

2012 m. liepos 1-3 dienomis, Jerevane, Armėnijos Amerikos universitete vyko EIFL generalinė asamblėja. Joje dalyvavo LMBA administracijos vadovė, Projekto duomenų bazių specialistė Aušra Vaškevičienė, duomenų bazių administratorė, Projekto duomenų bazių specialistės asistentė Jevgenija Ševcova ir Kauno technologijos universiteto bibliotekos Informacinių paslaugų sk. vedėja Gintarė Tautkevičienė (EIFL tarybos pirmininkė ir Lietuvos EIFL OA programos koordinatore). Mūsų šalies atstovės skaitė pranešimus, dalyvavo diskusijoje apie el. knygas ir jų panaudą Lietuvoje. Pranešimai:

- Vaškevičienė: „*Experience of the Lithuanian Research Library Consortium in working with public Libraries*“.
- G. Tautkevičienė: „*Promoting Open Access in Lithuania: a case study from Lithuania*“.

Konferencijos metu organizuojuose susitikimuose su leidėjais buvo aptariami duomenų bazių prenumeratos atnaujinimo klausimai. Kadangi antrame ES projekto etape labai sumažėjo bibliotekų – prenumeratorių, leidėjams teko aiškinti to priežastis ir derėtis dėl kainų, informuoti apie reikiamus dokumentus pirkimams pradėti. Susitikimų metu taip pat sprendėme ir duomenų bazių administravimo problemas.

2012 metais buvo nuolat organizuojami seminarai internetu atvirojo kodo programų, autorių teisių ir kitomis temomis, kuriose mūsų šalies specialistai labai aktyviai dalyvaudavo. Informaciją apie šiuos seminarus visuomet persiūsdavome ne tik į LMBA forumą, bet ir Lietuvos mokslo periodikos asociacijos specialistams.

Norime pasidžiaugti, kad EIFL Viešųjų bibliotekų (PLIP) programos veikloje aktyviai dalyvauja Lietuvos viešosios bibliotekos. 2012 metais EIF PLIP projektus įgyvendino:

- Kauno apskrities viešoji biblioteka (koordinatore Valentina Grinevičienė) – projektą *BiblioHealth*. Projekto tikslas buvo patikimos sveikatos informacijos sklaida vyresnio amžiaus žmonėms.
- Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka (koordinatore Rita Dadulytė) – projektą *Libr-A: į pagalbą Pasvalio ūkininkams (Libr-A: to help farmers in Pasvalys)*, skirtą Pasvalio krašto žemdirbiams. Pagrindinis projekto tikslas buvo pasitelkus modernias informacines technologijas ir sukūrus Pasvalio rajono žemdirbių informacinį ir bendravimo tinklą pagerinti ūkininkų gyvenimą.

2012 m. spalio mėn. į EIFL darbuotojų gretas įsijungė mums visiems gerai pažįstama Ramunė Petuchovaitė. Ji kuruoja viešųjų bibliotekų programą. Tikimės, kad tai paskatins viešąsias bibliotekas ir toliau teikti paraiškas projektams.

E. Banionytė EIFL prašymu 2012 m. sausio 18-20 d. Rabate (Marokas) kartu su Monika Elbert pravedė Maroko bibliotekininkams seminarą tema „Bibliotekų konsorciumai ir elektroninių išteklių licencijavimas“.

6.2. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje EBLIDA

EBLIDA (*European Bureau of Library, Information and Documentation Associations*) nare Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija tapo 2006 m. LMBA yra vienintelė šios bibliotekų lobizmu Europos Sąjungoje užsiimančios organizacijos narė Lietuvoje. Mokame nario mokestį, 2012 m. jis buvo 607,55 EUR.

E. Banionytė yra EBLIDA EGIL (*Expert Group on Information Law*) – autorių teisių ekspertų grupės narė, dalyvauja šios ekspertų grupės posėdžiuose. 2012 m. tokių posėdžių buvo 2: 2012 m. gegužės 10-11 d. Kopenhagoje (Danija) vyko jungtinis renginys – EBLIDA autorių teisių ekspertų grupės posėdis, EBLIDA tarybos posėdis ir 20-ji EBLIDA-NAPLE kasmetinė konferencija „*Demokratijos vystymasis naujųjų medių aplinkoje*“. Kitas EBLIDA EGIL posėdis vyko 2012 m. spalio 21 d. Rygoje (Latvija). Jame buvo pristatyta nauja šios grupės pirmininkė Ulrika Domllöf Mattsson (Švedija), kuri pakeitė į pensiją išėjusį Harald von Hielmcrone (Danija).

6.3. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje LIBER

LIBER (*the Association of European Research Libraries*) nare Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija yra nuo 2007 m. Pastoviai gauname iš jų informaciją ir dokumentus, LMBA ir Lietuvos bibliotekos – LMBA narės turi nuolaidų dalyvaujant konferencijose, kurios vyksta kasmet. Mokame nario mokestį, 2012 m. jis buvo 210,00 EUR.

2012 m. LIBER konferencija vyko Tartu (Estija). Joje dalyvavo LMBA pirmininkė E. Banionytė.

6.4. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje ICOLC

Oficialios narystės ICOLC (*International Coalition of Library Consortia*) nėra, tačiau su šiuo tarptautiniu judėjimu esame kartu nuo 2002 metų, esame užsiregistravę uždarame ICOLC forume, o ICOLC intranete randame tik bibliotekininkams skirtos informacijos.

2012 m. ICOLC rudens konferencija vyko spalio 15-17 d. Vienoje. Joje dalyvavo 3 LMBA darbuotojai: LMBA pirmininkė, Projekto vadovė Emilija Banionytė, administracijos vadovė, Projekto duomenų bazių specialistė Aušra Vaškevičienė, Projekto duomenų bazių specialistės asistentė Jevgenija Ševcova. Konferencijos metu buvo diskutuojami konsorciumo darbo klausimais, nagrinėjamos duomenų bazių licencijavimo problemos ir ypatumai, išklausti ir aptarti leidėjų pranešimai. Konferencijos dalyviai buvo pakviesti į 2013 metų rudens konferenciją, kuri vyks Vilniaus universiteto naujojoje bibliotekoje š.m. spalio 13-16 dienomis. Jiems buvo pademonstruotas filmukas kurį sukūrė VUB.

6.5. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje IFLA

LMBA nėra oficiali IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*) narė, tačiau dalyvavimas IFLA veikloje mums svarbus, kadangi į IFLA konferencijas atvyksta daug leidėjų ir verta skirti laiko su jais susitikti parodos metu. Dauguma mūsų yra LBD nariai, todėl gali naudotis IFLA naryste ir gauti nuolaidų dalyvaujant IFLA konferencijoje.

E. Banionytė yra IFLA CLM (*Copyright and Legal Matters*) komiteto narė, todėl privalo dalyvauti komiteto posėdžiuose, kuriuose nagrinėjami autorių teisių klausimai.

Rugpjūčio 11-17 dienomis Helsinkyje (Suomija) vyko Pasaulio bibliotekų ir informacijos kongresas: 78-oji IFLA generalinė konferencija, kurioje Lietuvos delegacijos sudėtyje dalyvavo LMBA pirmininkė Emilija Banionytė. Konferencijos metu ne tik buvo išklausti pranešimai, bet vyko susitikimai su leidėjais. LMBA taip vadinamoje bibliotekų alėjoje demonstravo savo reklaminį stendą.

6.6. Dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje SPARC Europe

LMBA nėra oficiali SPARC Europe narė, nors dar 2011 m. esame nutarę įstoti į šią mus remiančią organizaciją. 2012 metais vyko derybos dėl LMBA narystės SPARC Europe, tačiau nesutarta dėl nario mokesčio dydžio. Įdomu, kad naujajame SPARC Europe tinklalapyje

<http://sparceurope.org/about/our-members/> LMBA įvardinta kaip šios organizacijos narė. 2012 metai buvo pokyčių *SPARC Europe* struktūroje ir valdyme metai. Pasikeitė organizacijos vadovas (dabar jų yra du), iš esmės buvo atnaujinta direktorių taryba.

Nuo 2010 m. E. Banionytė yra *SPARC Europe* direktorių tarybos narė ir 2012 m. dalyvavo 3 posėdžiuose: 2012-04-13 Londone (Didžioji Britanija), 2012-06-27 Tartu (Estija) [kartu su LIBER konferencija], 2012-11-12 vyko virtualus posėdis naudojant skype.

7. LMBA viešinimas

Mūsų veiklos langas į pasaulį – LMBA svetainė, informacija joje pateikiama internete lietuvių ir anglų kalba. 2012 m. startavo ir intranetas. 2012 m. LMBA interneto svetainėje apsilankė 24 907 lankytojai (15 073 unikalūs lankytojai, 184 apsilankymai iš mobiliųjų įrenginių). LMBA interneto svetainės puslapiai peržiūrėti 107 746 kartus. Žinoma, daugiausia lankytojų iš Lietuvos, bet mumis domisi Didžiosios Britanijos, JAV, Lenkijos, Vokietijos, Norvegijos, Prancūzijos, Latvijos, Danijos ir kitų šalių gyventojai. Populiariausi puslapiai: Duomenų bazės, Atviroji prieiga, eMoDB.LT, Būsimi renginiai, Apie LMBA.

Savo svetainėje pateikiame publikacijų, viešinančių LMBA veiklą, prenumeruojamas duomenų bazes ar projektą eMoDB.LT, sąrašą. 2012 m. publikacijos:

- BANIONYTĖ, Emilija; TAUTKEVIČIENĖ, Gintarė. Information competence development for Lithuanian academic community. *Information Literacy* [interaktyvus], 2012, November, Vol.10, Nr.3 [žiūrėta 2012 m. lapkričio 19 d.]. Prieiga per internetą <<http://libraryconnect.elsevier.com/articles/supporting-users-organizations/2012-11/information-competence-development-lithuanian>>. ISSN 1549-3725.
- KNIEŽAITĖ, Milda. Akimirkos tironija, kai "Google" nepadeda. *Lietuvos žinios* [interaktyvus], 2012, liepos 10 [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 8 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.lzinios.lt/Mokslas/Akimirkos-tironija-kai-Google-nepadeda>>. ISSN 1822-1637.
- VAŠKEVIČIENĖ, Aušra. Projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“ viešinimo konferencija. *LNB Informacijos centro naujienos* [interaktyvus], 2012, nr. 5(91) [žiūrėta 2012 m. gegužės 30 d.]. Prieiga per internetą <<http://blog.lnb.lt/icnaujienos/#2>>. ISSN 1648-8571.
- PETRAUSKIENĖ, Žibutė. Bibliometric researches – new service at Vilnius University Library. From *Scienscominfo: Nordic-Baltic Forum for Scientific Communication* [interaktyvus], 2012, vol. 8, no. 1 [žiūrėta 2012 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą <<http://nile.lub.lu.se/ojs/index.php/sciecominfo/article/view/5427/4758>>. ISSN 1652-3202.
- Elektroninių duomenų bazių pristatymas // Trakų žemė. – 2012. Vas. 10, p. 12.
- Ieškantiems informacijos // Galvė. – 2012, kovo 30, p. 3.
- Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje daugėja elektroninių galimybių // Veidas. – 2012. Nr. 38 (rugs. 17), p. 6.

Ne visas publikacijas mums pavyksta „sugaudyti“, todėl gerai būtų, kad apie LMBA veiklą viešinimą nariai mums praneštų.

Džiugu, kad LMBA nariai aktyviai viešina duomenų bases, kurias įsigyjame per LMBA. Tos, kurios įsigytos per eMoDB.LT ar eMoDB.LT2 projektus, pažymėtos ESF viešinimo ženklu.

Jau minėjau IFLA konferencijoje eksponuotą LMBA stendą.

2013-ųjų metų planai

1. Tęsti projekto „eMoDB.LT-2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“ vykdymą.
2. Kartu su Vilniaus universiteto biblioteka organizuoti ICOLC 2013 Europos metinę konferenciją 2013 m. spalio 13-16 dienomis.
3. Toliau dalyvauti įgyvendinant projektus „Duomenų bazė Lituanistika“ ir „LiBiTOP“.
4. Bendradarbiauti su Kultūros ministerija, kad ji skirtų lėšų užsienio duomenų bazių prenumeratai Lietuvos mokslinėms ir viešosioms bibliotekoms.
5. Vykdyti duomenų bazių, kurių prenumerata neįtraukta į ES projekto ar KM finansuojamų sąrašą, pirkimus, jei 2 ar daugiau LMBA narių pageidauja prenumeratos už savo lėšas.
6. Organizuoti naujų duomenų bazių testavimus.
7. Administruoti per LMBA prenumeruojamas duomenų bases, bendrauti su duomenų bazių tiekėjais bei LMBA bibliotekomis, spręsti probleminius klausimus.
8. Analizuoti prenumeruojamų duomenų bazių panaudos statistiką.
9. Organizuoti duomenų bazių pristatymus ir susitikimus su leidėjais LMBA bibliotekose bei internetu.
10. Atstovauti Lietuvos mokslines bibliotekas tarptautinėse organizacijose *EIFL*, *EBLIDA*, *LIBER*, *IFLA*, *ICOLC*, *SPARC Europe* ir kt.
11. Propaguoti atvirąją prieigą, atvirojo kodo programas ir kt. naujoves.
12. Atstovauti bibliotekas sprendžiant autorių teisių klausimus.
13. Viešinti LMBA Lietuvoje ir užsienyje.

Dėkojame

Noriu padėkoti visai LMBA komandai, o ypač Aušrai ir Jevgenijai už puikų darbą. Džiaugiuosi, kad turime profesionalius darbuotojus, kuriais visuomet galima pasitikėti.

Taip pat dėkoju nuolatiniam talkininkams, be kurių profesionalios ir geranoriškos pagalbos nepavyktų padaryti visų darbų. Tokių yra daug, bet ypač noriu pažymėti Gintarę Tautkevičienę, kurios veikla ryški ne tik vadovaujant Atvirosios prieigos programai, bet ir daugelyje kitų sričių. Net keliaudama ar atostogaudama ji padaro daugiau, nei kiti namuose būdami.

Dėkoju bibliotekoms, kurios mus priima visuotinių susirinkimų ir kitų renginių metu. Jūsų pagalba mums labai reikalinga ir vertinama. Tai ir VU, ir LSMU, ir MRU, ir LMAVB, ir LMTA, ir ISM, ir daugelis kitų.

Ypač noriu padėkoti Nacionalinei bibliotekai ir jos vadovams. LNB vadovai labai palankiai nusiteikę mūsų atžvilgiu, suteikia visokeriopą pagalbą. Didžiausia, žinoma, yra LMBA

būstinė II-uose Nacionalinės bibliotekos rūmuose Sirvydo gatvėje 4. Ten turime kabinetą, kurio numeris 224-1. Čia kiekvienas LMBA narys yra laukiamas svečias.

LMBA pirmininkė
Vilnius, 2012 03 20

Emilija Banionytė